

SPRAWIEDLIWY HANDEL

BIULETYN INFORMACYJNY

GRUDZIEŃ 2015–STYCZEŃ 2016

Rok 4, Nr 13 23 styczeń 2015 r.

Wszystkim Czytelnikom naszego biuletynu życzymy radosnych Świąt Bożego Narodzenia oraz szczęśliwego Nowego Roku 2016

TANIE BANANY LUDZKIM KOSZTEM

Nowy raport opracowany przez organizację pozarządową pokazuje jak zwiększająca się koncentracja władzy i „Nieuczciwe Praktyki Handlowe” europejskich supermarketów wpływają na małych producentów bananów i pracowników plantacji.

Jak ujawnia raport, „Łańcuch wartości bananów w Europie oraz konsekwencje nieuczciwych praktyk handlowych”, sytuacja pracowników plantacji bananowych i małych farmerów w krajach rozwijających się jest dramatyczna. Narażeni na toksyczne agrochemikalia, opłacani głodowymi stawkami pracownicy i plantatorzy żyją w atmosferze strachu. Raport opublikowany przez [Banana Link](#) oraz organizację [Fair Trade Advocacy Office \(FTAO\)](#), pokazuje także, w jaki sposób europejskie supermarkety przyczyniają się do zaistnienia opisanej sytuacji poprzez stosowanie [Nieuczciwych Praktyk Handlowych \(Unfair Trading Practices, UTPs\)](#).

Łańcuch dostaw bananów od dawna jest symbolem niesprawiedliwości na globalnym rynku – od 2001 r. ceny hurtowe bananów spadły o niemal 25%, podczas gdy udział sprzedawców detalicznych zwiększył się do około 40%. W tym samym okresie odnotowano znaczny wzrost kosztów produkcji i utrzymania. Żywność, opieka medyczna, edukacja i inne koszty życia wystrzeliły – przykładowo aż o 278% w Republice Dominikany.

„Okolo 40% zysków z obrotu banana- mi pozostaje w rękach detalistów, podczas gdy pracownicy plantacji otrzymują jedynie od 0,7-1 %. To ledwie pozwala pokryć koszty utrzymania. Z całą pewnością nie jest to ani praca uczciwie opłacana, ani

BASIC

praca godna, której definicję ustaliła Międzynarodowa Organizacja Pracy” – twierdzi Iris Munguia, Reprezentant Organizacji COLSIBA (Coordinating Body of Latin American Banana and Agro-industrial Unions).

„Brak równowagi sił w łańcuchu dostaw bananów i Nieuczciwe Praktyki Handlowe supermarketów wpływają na ich wysoką cenę” twierdzi Jacqui Mackay z Banana Link, krajowy koordynator kampanii „[Make-Fruit Fair!](#)” w Wielkiej Brytanii. „To generuje i wzmacnia niekorzystne trendy społeczne i środowiskowe w większości krajów zajmujących się produkcją bananów, w tym pogłębia występowanie takich zjawisk jak naruszenia praw człowieka, dyskryminacja płciowa, niemożność uzyskania płacy pokrywającej koszty utrzymania, długie godziny pracy”

Przez dekady kilka międzynarodowych spółek dominowało na rynku produkcji

W NUMERZE

- TANIE BANANY
- LUDZKIM KOSZTEM 1, 2
- STAN WYŻYWIENIA
- I ROLNICTWA NA ZIEMI
- RAPORT ONZ 2
- NOWA STRATEGIA HANDLU
- I INWESTYCJI UE 2
- ZMIANY KLIMATU:
- DOBRE PRAKTYKI
- W ETIOPII I TAJLANDII 3
- KONFERENCJA NT. ŚWIATOWEGO
- HANDLU SZANSĄ
- DLA AFRYKI 4
- KAMPANIA FAIR TRADE TOWNS
- W SZWECJI 4
- PRODUKTY SPRAWIEDLIWEGO
- HANDLU W ZAMÓWIENIACH
- PUBLICZNYCH W POLSCE? 4

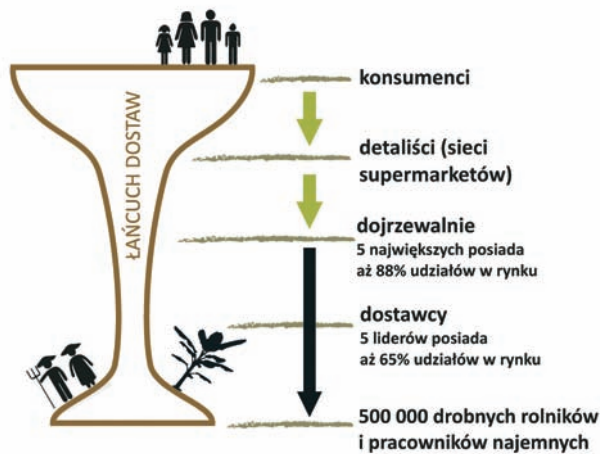
bananów, wpływając negatywnie na życie pracowników plantacji i drobnych rolników. Teraz taką siłę oddziaływania uzyskały supermarkety. „Koncentracja na europejskim rynku detalicznym znacznie wzrosła w ostatnich latach i będzie postępowała” – komentuje raport Franziska Humbert pracująca w Oxfam Deutschland.

Komisja Europejska przyznała, że nieuczciwe praktyki handlowe stosowane są na szeroką skalę. W jej planach wraz z końcem roku jest podjęcie decyzji, czy wprowadzić silniejszą regulację, która przyczyniłaby się do rozwiązania tego problemu. 50 000 obywateli UE podpisało petycję stworzoną w ramach kampanii „[Make-Fruit Fair!](#)” wzywającą Komisarz Bieńkowską do przedstawienia stosownej propozycji legislacyjnej.

TANIE BANANY LUDZKIM KOSZTEM

« 1

Raport oparty jest na danych pozytywnych podczas rozmów przeprowadzonych z ponad 60 osobami zaangażowanymi w przemysł bananowy z kilku krajów latynoamerykańskich oraz ankiety przeprowadzonej w sierpniu 2015 r. na Kostaryce. Raport ujawnia kilka praktyk, takich jak jednostronnie korzystne klauzule w umowach z producentami i eksporterami, które prowadzą m.in. do możliwości odmówienia przyjęcia zamówienia na wrażliwych podstawach.

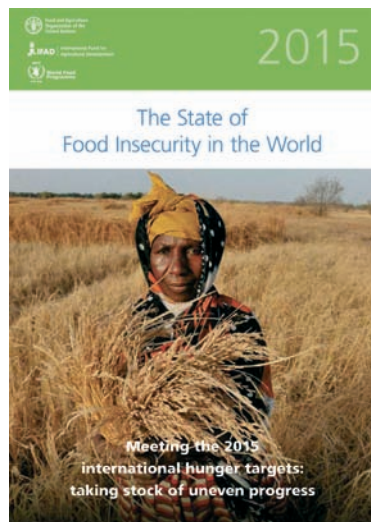
Dokument pokazuje dane z rynku na dwóch poziomach: europejskim oraz krajowym. W tym drugim przypadku przedstawione są dane z następujących europejskich krajów: Wielka Brytania, Portugalia, Malta, Włochy, Niemcy, Francja, Austria, Czechy, Węgry, Polska, Litwa i Rumunia.

STAN WYŻYWIENIA I ROLNICTWA NA ZIEMI – RAPORT ONZ

Według najnowszego raportu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa – „Stan wyżywienia i rolnictwa 2015”, liczba głodujących ludzi spadła do 795 milionów. Oznacza to, że obecnie osób głodujących jest o 216 milionów mniej niż w latach 1990-1992. ONZ stawia sobie za cel jest całkowite zwalczenie zjawiska głodu na świecie.

Z raportu wyłania się obraz postępu w realizacji **Milennijnych Celów Rozwoju 2015** w 72 państwach. Spadek liczby głodujących odnotowano głównie w krajach rozwijających się, pomimo ogromnego przyrostu liczby ludności. Większość z tych państw cieszyła się stabilną sytuacją polityczną i wzrostem gospodarczym oraz bezpieczną polityką wsparcia socjalnego, mającą na celu ochronę najuboższych.

Okolo 150 milionów ludzi na świecie jest chronionych przed popadnięciem w skrajne ubóstwo poprzez pomoc socjalną, jednak dwie trzecie światowej populacji ubogich ludzi nadal nie ma dostępu do regularnych form wsparcia socjalnego. 14,6% ludzi w dalszym ciągu osiąga przychody poniżej granicy skrajnego ubóstwa (1,25\$ dziennie). W związku z tym świat musi przygotować się na konieczność kontynuowania interwencji mających na celu radzenie sobie z konsekwencjami lokalnych kryzysów żywnościowych. Potrzebne są również działania pozwalające usunąć przyczyny leżące u podstaw.

Źródło: FTAO

NOWA STRATEGIA HANDLU I INWESTYCJI UE

27 listopada Rada UE wdrożyła wnioski dotyczące komunikatu KE „Handel z korzyścią dla wszystkich: W kierunku bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej”, który został opublikowany 14 października 2015 r., i ogłoszony przez Komisarz ds Handlu podczas Śniadanie Fair Trade w Parlamencie Europejskim.

We wnioskach ministrowie handlu państw UE uznają, że korzyści płynące z globalizacji muszą być rozdzielone sprawiedliwie, a ich negatywne skutki złagodzone. Rada UE zobowiązuje się także do wzmocnienia środków mających na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju i dobrych praktyk poprzez umowy handlowe „z naciskiem na wolny, sprawiedliwy i etyczny handel, ochronę środowiska, prawo pracy, godne warunki pracy, a także że prawa człowieka”. Rada chce zapewnić włączenie i skuteczne wdrożenie przepisów powiązanych we wszystkich umowach handlowych w Ogólny System Preferencji. Zobowiązuje się również do wspierania rozwoju poprzez strategię Aid for Trade i Agendę 2030.

Jeżeli chodzi o zarządzanie globalnymi łańcuchami dostaw, Rada UE wzywa do zwiększenia społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Stwierdza, że „UE będzie wspierać kraje partnerskie, w szczególności krajów najsłabiej rozwinięte, w czerpaniu korzyści płynących z odpowiedzialnego globalnego łańcucha wartości w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, a tym samym tworzeniu miejsc pracy i wzmacnianiu konkurencyjności”.

Aby uzyskać więcej informacji, z wnioskami Rady można zapoznać się [pod tym linkiem](#).

ZMIANY KLIMATU: DOBRE PRAKTYKI W ETIOPII I TAJLANDII

Zmiany klimatyczne najmocniej odczuwają drobni producenci. Powodzie i susze zmniejszają zbiory w rolnictwie – najważniejsze źródło dochodu niewielkich gospodarstw rodzinnych. Dzieje się tak, ponieważ większość działań w rolnictwie zależy od naturalnych wzorców klimatycznych. Nie wielka zmiana może dla małoobszarowego rolnika oznaczać utratę rocznego dochodu.

Przyjrzyjmy się bliżej 10. zasadzie Sprawiedliwego Handlu WFTO: poszanowanie środowiska naturalnego. Zasada ta uwzględnia, między innymi, maksymalizowanie użycia nieprzetworzonych produktów pochodzących ze zrównoważonych źródeł (najlepiej lokalnych), używanie takich technologii produkcji, które zmniejszają zużycie energii (a tam, gdzie to możliwe używanie energii odnawialnej), ukierunkowywanie rolnictwa na produkcję organiczną, używanie materiałów pochodzących z recyklingu i podlegających biodegradacji. Ale w jaki sposób wytwórcy Fair Trade wdrażają tę zasadę w swoich codziennych działaniach? Oto pozytywne przykłady z Azji i Afryki.

Jednym z nich jest **soleRebels**. Jest to firma założona w 2004 roku przez dzielną

kobietę o przedsiębiorczym umyśle i gotowości wzmacniania swojej społeczności w Zenabwork w Etiopii. Dzisiaj soleRebels jest dumne z bycia pierwszą firmą produkującą obuwie w ramach Fair Trade. Jej celem jest osiągnięcie produkcji neutralnej węglowo, oraz zmniejszenie emisji CO₂ poprzez stosowanie materiałów organicznych, oraz pozyskiwanych lokalnie materiałów pochodzących z recyklingu. Podeszwy butów robione są ze starych,

niepotrzebnych opon i rur ciężarówek, ręcznie wycinanych przez rzemieślników. Pomysł został oparty na unikatowym obuwiu noszonym dawniej przez etiopskich rebeliantów. Nie licząc opon, cała reszta materiałów jest wykonana ręcznie. Bawełna wytwarzana jest, w oparciu o tradycyjne metody, lokalnie przez marginalizowane kobiety leczące się na trąd.

Inne materiały takie jak kamuflaż ze starych mundurów wojskowych, używane są okazjonalnie, w zależności od ich dostępności. Założycielka soleRebels, Bethlehem Tilahun mówi, że recykling jest w Etiopii stylem życia i ludzie odzyskiwali tu surowce od zawsze, długo zanim nazwa „recykling” weszła do użycia. Tilahun twierdzi, że buty soleRebels są „zielone dzięki dziedzictwu”, gdyż wykorzystują prawdziwie zrównoważone i tradycyjnie węglowo-neutralne metody produkcji będące integralną częścią etiopskiej kultury. Jest to coś wyjątkowego dla Sprawiedliwego Handlu. Oprócz zachęcania do stosowania tradycyjnych technik – często przyjaznych środowisku, soleRebels promuje najlepsze praktyki dbania o środowisko naturalne.

Organizacje Sprawiedliwego Handlu współpracują również z rolnikami w celu podniesienia ich świadomości na temat negatywnego wpływu chemikaliów, oraz wdrażania zrównoważonych praktyk wśród mało-obszarowych rolników. Wśród wielu społeczności Globalnego Południa udało się przekonać wytwórców do przejścia na

rolnictwo organiczne i dzisiaj wiele zbiorów w firmach z certyfikatami Fair Trade dostarczanych jest właśnie przy użyciu technik organicznych. Projektem dotyczącym ukierunkowywania wytwórców na rolnictwo organiczne, który odniósł znaczący sukces jest zapoczątkowany w 1993 roku w Tajlandii **Green Net Cooperative**. Green Net uprawia wiele odmian organicznego ryżu, które następnie sprzedawane są poprzez kanały dystrybucji Sprawiedliwego Handlu.

Uprawa ryżu, Greennet, Tajlandia

W wielu prowincjach Tajlandii tamtejsi rolnicy znacznie odczuwają wpływ zmian klimatycznych. Niszczycielskie powodzie deszczami i burzami niszczą zbiory. Wylesianie i szkodliwe praktyki potęgują ten negatywny wpływ. Czynniki te popchnęły Green Net ku rolnictwu organicznemu i ku walce o działania przyjazne środowisku.

Rolnictwo organiczne pomaga zachować jakość gleby. Dzięki istnieniu Green Net rolnikom łatwiej jest reagować na anomalie spowodowane zamianami klimatu. Kampania podnosząca świadomość i szkolenia na temat przystosowania się do zmian klimatu pomagają rolnikom uporać się z wpływem tych zmian na ich życie. Wiele różnych technik uprawy organicznej zostało przetestowanych w Tajlandii, niektóre z nich innowacyjne, inne wywodzące się z technik tradycyjnych. Jednym z przykładów jest projekt *Tip from the Field*: „triki” używane przez poprzednie generacje w celu unikania używania chemikaliów rolnych są na nowo odkrywane i wdrażane do obecnych upraw. Jednym z nich jest używanie moczu w celu zmniejszenia ilości szczerów na polach.

Działania zrównoważone są opłacalne zarówno w rzemiośle, jak i w produkcji rolnej. Przeważnie są one wypadkową wiedzy tradycyjnej i współczesnej kreatywności. Sprawiedliwy Handel zachęca do stosowania tego typu innowacji z jak największym udziałem drobnych producentów, którzy to stoją w pierwszym szeregu jeśli chodzi o łagodzenie skutków i adaptacje do zmian klimatycznych.

Autor: Viviana Conti

Źródło: WFTO

KONFERENCJA NT. ŚWIATOWEGO HANDLU SZANSĄ DLA AFRYKI

WTO/Studio Casagrande

Podczas spotkania światowych liderów na ostatnim szczycie ONZ, którego tematem było wdrożenie międzynarodowych systemów walki z ubóstwem w ciągu najbliższych 15 lat, widoczna była determinacja do działania na rzecz bardziej partycypacyjnego rozwoju.

Fakt, że Cele Zrównoważonego Rozwoju zostały opracowane w tak integracyjnym procesie sygnalizuje odejście od paternalizmu, który do tej pory charakteryzował światowych liderów. Szeroki udział zróżnicowanych grup krajów i osób dla określenia przyszłości symbolizuje nową erę wspólnej i wzajemnej odpowiedzialności.

W wypracowanych Celach widoczna jest jasność co do uznania handlu za kluczowy

element rozwoju. Podejście to połączone jest z nastawieniem na zwiększanie pomocy dla wsparcia handlu w krajach rozwijających się, w szczególności w krajach najmniej rozwiniętych, a także za zwiększaniem ram integrujących pomoc techniczną związaną z handlem w krajach najmniej rozwiniętych.

W grudniu tego roku światowi liderzy spotkają się w Nairobi na X Konferencji Ministerialnej Światowej Organizacji Handlu (WTO). Celem spotkania, zwanego także pod nazwą MC10, jest kształtowanie światowego handlu i tworzenie ram inwestycyjnych w kontekście Agendy Rozwoju po roku 2015. Jest to pierwszy raz, kiedy spotkanie odbędzie się na kontynencie afrykańskim.

Jako kontynent z najwyższym udziałem wśród najszybciej rozwijających się gospodarek świata, Afryka jest doskonałą lokalizacją dla Konferencji – nie tylko z uwagi na ogromny potencjał wzrostu ale również na wiele możliwości, jakie oferuje Spotkanie.

Nawet przy silnym rozwoju gospodarek na kontynencie afrykańskim, miliony ludzi nadal żyją w ubóstwie (44,6% mieszkańców żyje poniżej granicy skrajnego ubóstwa osiągając przychody mniejsze niż 1,25\$/dziennie). W ciągu ostatniej dekady, w ramach wielu debat, odbywały się liczne dyskusje na temat tego, jak pomóc tym ludziom wyjść z ubóstwa. Dlatego spotkanie

w Nairobi powinno być nie tylko symboliczne, ale i znaczące z punktu widzenia jednoznacznego wsparcia dla krajów rozwijających się, dla ich wejścia na światowy rynek. Podczas spotkania opracowane mają zostać sposoby do uczynienia handlu bardziej sprawiedliwym. Głos mniejszych krajów, w których żyje wielu ubogich ludzi, również powinien być bardziej słyszany. (...) Uczestnicy Konferencji muszą kontynuować poszukiwania nowych sposobów ochrony biednych przed nieuczciwymi praktykami handlowymi (UTP) oraz dążyć do uczynienia Światowej Organizacji Handlu organizacją bardziej sprawną w pomaganiu zwalczania skutków katastrof.

Spotkanie w Nairobi oferuje wielką szansę dla świata w zakresie ugruntowania nowych Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jednym z najpewniejszych sposobów osiągnięcia tej zmiany jest promowanie Sprawiedliwego Handlu, a na tym polu nadszedł czas na Afrykę, której powinno się poświęcić znacznie więcej uwagi w ramach negocjacji handlowych. (...)

Autor: Amina Mohamed (minister spraw zagranicznych Kenii)

Źródło: AllAfrica.com

KAMPANIA FAIR TRADE TOWNS W SZWECJI

Kampania FTT rozwija się w Szwecji bardzo dynamicznie. Obecnie istnieje tam 66 Miast Przyjaznych dla Sprawiedliwego Handlu. W październiku na forum parlamentu stanęła kwestia starań o uzyskanie

statusu Fair Trade Nation. Jak widzimy na ulotce z miasta Uppsala w ramach Kampanii promowane są zarówno produkty z certyfikatem Fairtrade jak i te pochodzące z organizacji Sprawiedliwego Handlu zrzeszonych w World Fair Trade Organization (WFTO). Rozpoczęta w 2000 roku Kampania Fair Trade Towns toczy się obecnie na 5 kontynentach w 26 krajach i obejmuje 1723 miasta. Pierwszym polskim miastem, które uzyskało ten tytuł jest Poznań.

PRODUKTY SPRAWIEDLIWEGO HANDLU W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W POLSCE?

Polskie organizacje pozarządowe lobują za zastosowaniem klauzul etycznych w zamówieniach publicznych. Jest to droga do zaistnienia produktów Sprawiedliwego Handlu w tym segmencie rynku. Taka praktyka jest dość powszechna w krajach skandynawskich, a także w Wielkiej Brytanii i Holandii. Zamówienia publiczne to 18% PKB krajów Unii Europejskiej. Jest więc o co walczyć. [Czytaj więcej](#)

**Polskie Stowarzyszenie
Sprawiedliwego Handlu
"Trzeci Świat i My"**

Wydawcą niniejszego biuletynu jest PSSH (Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu) – organizacja członkowska WFTO, www.sprawiedliwyhandel.pl
Zespół redakcyjny: Tadeusz Makulski, Anna Skowera.
Kontakt: info@sprawiedliwyhandel.pl

Material wydawany w ramach projektu Vote4FT, współfinansowanego ze środków UE. Za przedstawione treści odpowiada Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu. Bieżące informacje na temat działalności Stowarzyszenia dostępne są na naszym profilu FB.